

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săseș), Albina, Ardeleana, Arișana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Averigeană, Bădățana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Comuna, Concordia, (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgeșana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gacoșdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniăreva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Răureana (Cap. Mânăstir), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săseș), Selăgeana, Sentinela, Șercățiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Magyar bank és kereskedelmi r. t.

În jurul băncii, ce poartă firma de sus s'a făcut multă vorbă în timpul din urmă. A fost acuzată în public că împarte între directorii ei tantieme grase, calculate dela venitul brut; că stau la discreția direcțiunii, resp. a directorului general fonduri de dispoziție de milioane, asupra cărora dispune fără control și cari se întrebuintează și pentru scopuri politice etc. etc.

Acuzele ridicate în contra băncii sunt cu atât mai grave, cu cât aici nu se tractează de o întreprindere particulară, deși ministrul de finanțe Lukács a prezentat-o ca atare, în răspunsul ce l-a dat la o interpeleție din parlament, — ci de o întreprindere, în cea mai strânsă legătură cu statul, care este acționarul ei principal și în direcțiunea căreia guvernul este reprezentat prin mai mulți membrii. Fondată la 1890 cu un capital de K 2.4 mil., „Magyar bank és kereskedelmi r. t.” dispune azi în urma mai multor emisiuni de acții de un capital social de K 60 milioane și administrează monopolul sării și a tabacului, este centrala pentru promovarea industriei din partea statului, și patronează o mulțime de întreprinderi, cari prin mijlocirea ei primesc dela guvern subvenții însemnate. Administrează deci indirect mai multe milioane din banii țării și prin urmare integritatea gestiunii ei este de interes public.

Cu drept cuvânt întreabă deci presa independentă și necoruptă, cum poate dispune fără control și liber un astfel de institut, de fonduri de dispoziție în sumă de K 2.5 milioane, din cari precum s'a constatat, directorul general a dat socoteală numai despre K 1.6 milioane. Unde s'a dus aceasta însemnată sumă și ce s'a ales cu restul de circa K 900,000 asupra căreia directorul nu a prezentat socoteală?

În cercurile bine inițiate se știe, că în anul 1910 s'a prolongit pe 10 ani contractul privitor la administrația monopolului sării și a tabacului și înainte de aceea s'a svonit că în ministeriul de comerț sunt anumite nedumeriri în contra prolongirii contractului. Totuși contractul s'a încheiat. Să fi contribuit cele K 1.6 mil. din vorbă la schimbarea atât de rapidă a opiniilor în chestiunea aceasta? Dar restul de K 900,000? S'a dat, precum reese din o declarație a in-sași persoanei interesate, ca escontentare finală unui fost director al băncii, care a eșit din serviciul acesteia, asigurându-i-se însă și pe mai departe posturile, ce le-a ocupat ca reprezentant al băncii la diferite întreprinderi a acesteia!

Și despre fondul de dispoziție și cheltuielile de mai sus nu este nici o urmă, nici în bilanț și nici în raportul direcțiunii! Ce administrație poate fi la „Magyar-bank” unde administratorii pot dispune preste sume atât de considerabile după buna lor chibzuială și fără nici un control?

Ceea-ce guvernul a evitat să facă, declarând în parlament, că nici el și nici parlamentul nu au nici un drept a se ingeră în afacerile unei întreprinderi private, ar trebui să facă opinia publică a țării. Să ceară deplină lumină asupra acestei chestiuni, care atinge de aproape morala publică. O va face? După semnele de pân' acum abia credem, pentru-că presa compatrioților noștri maghiari, altă dată atât de setoasă și de exploatare a știrilor senzaționale, ca cea privitoare la „Magyarbank” obsearvă în cazul de față o rezervă deadreptul suspectă. Vor fi ajutat și aici fondurile de dispoziție?

Supraveghierea și controlul societăților pe acții.

Am publicat în numărul nostru ultim părerea lui Dr. Engel asupra chestiunii: „Ce măsuri legislative ar trebui luate pentru a face mai eficace supraveghierea și controlul societăților pe acții?“, ce a for- obiect de dezbateră în congresul juriștilor.

Publicăm acum proiectul de rezoluțiune prezentat congresului asupra acestei chestiuni și ridicat de acesta la valoare de concluz:

1. Fondarea, în deosebi în caz de mise (apporturi) ce nu constau din bani gata, mai departe reducerea și urcarea capitalului social să fie supuse unui control mai sever.

2. Bilanțul și contabilitatea să le controleze revizori-experti, personal responsabili; iar administrația, pe lângă participare permanentă la ea și sub responsabilitate personală — comitetul de supraveghiere.

3. Societățile de asigurare și instituturile de bani, cari se ocupă cu emisiunea de scrisuri fonciare și de obligațiuni și cu primirea de depozite spre fructificare să fie mai sever controlate și supraveghiate.

Asupra singuraticelor puncte ale rezoluției „M. P.“ în numărul său penultim se pronunță cum urmează:

În contra punctului 1 nu se poate face principial nici o obiecție; vorba este cum se va pune în aplicare acest principiu și în deosebi ce măsuri va lua legislația pentru controlul urcărilor și reducerilor de capital. Asociația de capitaluri trebuie promovată cu toate mijloacele, nu împiedecată. Iar ca controlul să pună piedeci urcării capitalului unei societăți, în interesul unei alte societăți de concurență, este neadmisibil. Iar ce privește reducerea capitalului, prin § 209 al L. C. este dată posibilitatea unui control eficace. Înființarea, da, să fie mai sever controlată, dar după-ce societatea și-a înregistrat deja firma și a devenit persoană juridică control asupra activității ei se poate exercita numai cu știrbirea autonomiei ei garantate prin lege.

Privitor la punctul 2 greutatea zace în faptul, că până-acum lipsește și va mai lipsi multă vreme numărul rececut de revizori, cari să poată controla în permanentă contabilitatea instituturilor de bani din țara întreagă; ceea-ce de altcum le impune instituturilor mai mici și sacrificii bănești însemnate.

Conform părții a doua a punctului 2, comitetul de supraveghiere este a se menține, agendele lui de control se stabilesc însă foarte curios. Se zice că bilanțul și contabilitatea au să le controleze revizorii, pe când administrația comitetul de supraveghiere. Dar se poate acestea separa? Întreabă cu drept cuvânt „M. P.“. Poate controla cu succes administrația organul, care nu controlează și contabilitatea? Acestea sunt chestiuni, cari tradează că au fost discutate de teoreticieni-juriști și nu de oameni ai praxeii.

Mai departe se zice în rezoluțiune, că comitetul de supraveghiere trebuie să participe permanent la administrație. Aceasta stă în totală contradicție cu dispoziția alineatului ultim al §-ului 195 al L. C. și cu principiul dezvoltat în praxă că *organul de control nu poate participa la administrație*, pentru că un control bun și eficace poate exercita numai, cel-ce nu este personal interesat la administrație. Din motivele acestea punctul 2 al rezoluției ar fi să cadă cu totul.

Ce privește punctul 3 al rezoluției, pentru controlul mai sever al societăților de asigurare și al instituturilor, cari emit scrisuri fonciare și obligațiuni există deja legi speciale, cari ar trebui cel mult înăsprite. Mai rămân instituturile, cari se ocupă cu primirea de depozite spre fructificare. Acestea ar trebui controlate și supraveghiate mai sever. Dar în ce să consiste acest control mai sever congresul nu s'a pronunțat. O vor spune specialiștii practici și anume, că tot ce se poate pretinde dela casele de păstrare în-temeiate pe acții este ca starea depozitelor lor spre fructificare să stea în o anumită proporție cu capitalul lor de acții. Dar că în ce rami de operațiune și în ce proporție să se plaseze depozitele, legislația nu poate lua dispoziții căci este vorba de întreprinderi private, activitatea cărora nu poate fi limitată prin norme fixe. Cine nu se încrede în casele de păstrare particulare să-și ducă banii la Cassa de păstrare postală.

Profit și Perdere sau Perdere și Profit?¹

Cu toată dezvoltarea luată de comerț și industrie, cum și de asocierea de capitaluri, cu toată concurența înverșunată, sub care trăim, totuși contabilitatea, acest auxiliar prețios al comerțului și industriei, nu a atras în destul atenția, mai ales asupra imenselor foloase, ce se poate trage dintr'o contabilitate rațional și regulat ținută. Și azi ca și cu câteva secole înainte, se observă aceeași indiferență față de contabilitate. Și azi ca și înainte oricine știe ceti și scrie poate îmbracă calitatea de contabil, în completă necunoștință de importantul rol ce contabilul joacă în economia modernă, ca gardian al averii publice și private.

Indiferența, cu care e privită contabilitatea, chiar de cei, cari au nevoie de ea, ironizarea celor ce luptă pentru a scoate în evidență caracterul de știință al contabilității, descurajează pe mulți, cari ar voi să se ocupe mai adânc cu anume chestiuni de contabilitate, și mai mulți autori se mărginesc a redă principiile generale, așa cum de zici de ani s'au stabilit de cei ce au pus primele baze ale contabilității-științe; de aceea o mulțime de erori se strecoară dintr'un manual într'altul, dela o epocă la alta.

¹ Din lucrarea „*Erri comptabile*“, ce va apare în curând.

Printre aceste erori sunt multe cu consecințe practice, de ex: modul de înregistrare al cheltuielilor personale ale patronului, calcularea și înregistrarea amortimentelor, înregistrarea scomputului efectelor, a efectelor de primit, a efectelor de plată etc. erori tratate pe larg în lucrarea notată mai jos; altele însă sunt simple erori teoretice, ce, pentru ridicarea contabilității la rangul de știință cu legile sale fixe, trebuie înlăturate.

În articolul de față mă voi ocupa cu eroarea absolut generală la noi relativă la denumirea contului care înregistrează rezultatul general al întreprinderii.

Acest cont e numit la noi *Profit și Pierdere*. Aceeași denumire greșită se observă de altfel și în contabilitatea nemțească (*Gewinn- und Verlust-Konto*). Numai Francezii întrebuintează adesea denumirea exactă de *Pertes et Profits*.

Cum au ajuns contabilii la denumirea de *Profit și Pierdere* nu se poate explica nici după vechea teorie, ce încă nu a dispărut, a *identificării firmei* cu persoana întreprinzătorului, nici după teoria cea nouă a *individualizării firmei*.

După prima teorie contabilitatea e a *întreprinzătorului*, iar nu a întreprinderii. Conturile generale: „Cassa“, „Mărfuri“, „Efecte“, „Debitori“, reprezintă pe comerciant, și anume *debitul* acestor compturi reprezintă *activul* întreprinzătorului, iar *creditul pasivul* său.

Contul capital, care, orice s'ar zice, nu poate constitui pentru însuși întreprinzătorul un element *pasiv* e deschis numai pentru a contrabalansa elementele *activului*, pentru a satisface legii contabile că nu există debit fără credit echivalent.

Contul „*Profit și Pierdere*“ scapă acestei reguli. Într'adevăr, debitul lui nu exprimă „profit“ pentru întreprindere și deci nici „activ“, iar creditul nu exprimă „pagubă“, după cum opune titlul contului și deci nici „pasiv“.

Denumirea de *Profit și Pierdere*, nu se poate deci explica după aceasta teorie; nu e mai puțin adevărat că nici denumirea de „*Pierdere și Profit*“ nu e explicabilă, căci deși titlul ne arată într'adevăr că în debit sunt pagubele și în credit sunt profiturile, totuși aceste pagube — deci debitul contului — nu constituie *activul* întreprinzătorului, iar profiturile, deci creditul contului, nu constituie *pasivul* întreprinzătorului, ca celelalte conturi, ci vice-versa. Aceasta din cauză că teoria însăși e falsă.

După teoria cea nouă a personificării firmei, contabilitatea e a *întreprinderii*, iar nu a întreprinzătorului. Conturile generale *reprezintă* deci pe agenții întreprinderii, iar nu ai întreprinzătorului; debitul fiecărui cont reprezentând *creditul* întreprinderii, sau *activul* său, iar *creditul* agenților reprezintă *debitul* întreprinderii sau *pasivul* său.

Întreprinzătorul, o persoană deosebită de întreprindere, e reprezentată în contabilitate prin conturile: *Capital și Pierdere și Profit*. Contul capital nu mai

e acum „un pasiv fictiv“, cum îl denumește Dechamps, ci e un pasiv real al întreprinderii față de întreprinzător, pasiv ce este mai bine în relief la societatea anonimă. Creditul contului „*Capital*“ reprezintă *debitul* întreprinderii sau *pasivul* său, de aceea *Capitalul* apare în Bilanț la *pasiv*.

Contul „*Pierdere și Profit*“ ca și contul „*Capital*“ reprezintă pe întreprinzător, precum conturile de valori reprezintă pe agenți.

Debitul contului „*Pierdere și Profit*“ reprezintă pierderile, ce întreprinzătorul e dator a le suportă, de aceea ele se trec în sarcina sa, iar creditul reprezintă profitul ce se cuvine întreprinzătorului, de aceea e în favoarea sa, căci întreprinderea îndeplinește nu mai funcțiunea unui procurist.

Să vedem acum dacă contul „*Pierdere și Profit*“ îndeplinește a doua condiție, adică dacă *debitul* său este, ca și la celelalte conturi, un element de *activ*, iar *creditul* un element de *pasiv*.

La contul „*Pierdere și Profit*“, ca și la celelalte, în dosul *debitului* trebuie să vedem *creditul* întreprinderii, iar în dosul *creditului* *debitul* întreprinderii. Deci *debitul* contului acesta, ca și al celorlalte, exprimă nu numai pierderile întreprinzătorului, adică ceea ce are întreprinzătorul să ramburseze întreprinderii, dar exprimă în același timp și ceea ce întreprinderea are să ia de la întreprinzător, exprimă, adică *activul întreprinderii*; asemenea *creditul* nu exprimă numai ce întreprinzătorul are să ia de la întreprindere, dar exprimă în același timp și ceea ce ar să-i dea întreprinderea adică *pasivul* ei. Deci, ca la toate celelalte conturi, *debitul* la *Pierdere și Profit* e un element *activ* pentru întreprindere, iar *creditul* e un element *pasiv*.

Prin urmare, dacă *debitul* e un element *activ* și *creditul* e un element *pasiv*, denumirea de „*Profit și Pierdere*“ e foarte exactă, căci numai profiturile pot exprima un *activ* și pagubele un *pasiv*.

(„Revista generală de comerț și contabilitate“).

V. M. Joachim.

Chestiunea controlului obligator la bănci.

La 1 crt. s'a ținut în Budapesta la inițiativa „Asociațiunii revizorilor ungari“ („Magyar revizori szövetség“) o anchetă în chestiunea revizuirii institutelor de bani resp. a introducerii controlului obligator la bănci.

La ancheta a luat parte, din incredințarea prezidiului „Solidarității“ și ca reprezentant la acesteia și dl Ioan I. Lăpădatu, secretarul însoțirii noastre.

În două chestii a avut reprezentantul „Solidarității“ prilej a-și exprima vederile asupra obiectelor puse la dezbateră în cursul anchetei.

Întâiu s'a declarat atât personal, cât și calitate de reprezentat oficial al însoțirii noastre de un adept al controlului obligator, care însă poate fi introdus mai cu efect numai din inițiativă privată, pe cale

socială autonomă, fără intervenția statului, pe care o consideră păgubitoare.

Ca exemplu a adus „Solidaritatea” și Reuniunea de control a Sașilor, cari ambele s'au validat și a recomandat cercurilor conducătoare a celor două asociații regnicolare să încerce și ele introducerea controlului obligator pe cale socială.

A doua chestiune a fost propunerea referentului anchetei: ca să se intervină la băncile mari să acorde credite numai institutelor revizuite de revizorii „Asociației revizorilor ungari” („Magyar revizori szövet-ség”).

După informațiile date de dl Lăpădatu asupra modului cum funcționează și cum s'a validat instituția revizorilor-experti la noi și la Sași, propunerea din chestiune s'a modificat în sens favorabil pentru asociațiunile de control obligator existente.

În general prezența reprezentantului însoțirii noastre la anchetă a făcut cea mai bună impresiune și comunicările dlui Lăpădatu asupra organizației „Solidarității” și a instituției revizorilor noștri experți au fost urmărite cu viu interes de membrii anchetei, cu deosebire de reprezentanții străini: dela „Gremium der Buchsachverständigen” din Viena și de reprezentantul revizorilor vechi. Insuși prezidentul anchetei, fostul secretar de stat Sztérényi, s'a simțit îndemnat a zice după terminarea anchetei: „Felicit conducerea „Solidarității”, care a putut realiza, aceea, ce noi nu putem”.

În numărul nostru viitor credem că vom putea da un raport mai amănunțit asupra desbaterilor urmate, precum și a hotărârilor luate de anchetă.

Propagandă în interesul țovărășilor.

La intervenția „Uniunii însoțirilor din Ungaria” (Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége) ministrul de culte și instrucțiune publică a adresat inspectorilor școlari, precum și tuturor autorităților bisericești din țară, între cari și consistoriile noastre, un circular în interesul unei propagande mai intensive pentru înființarea de țovărășii rurale de tot felul.

Iată textul complet al circularului de data 9 August 1911 și având Nr. 66,708/911:

„Înaintașul meu în slujbă V'a atras luarea aminte prin ordinul său dela 20 Iulie 1910 Nr. 13,201, asupra lucrării sociale și a nizuințelor pentru bunăstarea poporului, întreprinse de Uniunea proprietarilor unguri (Magyar gazda szövet-ség) și în legătură cu asta V-a rugat să îndemnați, cu deosebire pe învățătorii populari, să sprijinească lucrarea Uniunii, care urmărește scopuri umane și de folos obștesc.

Cu toate că mișcarea pornită, mai ales pentru alcătuirea de țovărășii de consum, mișcare condusă de Uniune și ajutată de învățători, a dat frumoase roade, ridicând mult bunăstarea poporului și prin asta scărițând numărul licitațiilor de pământ și unde s'au întărit țovărășii scăpând poporul de uzurari, totuși nu se poate spune că pe acest teren s'ar fi lucrat de

ajuns. Nu găsește să fie lipsă să talmăcesc d-lui inspector însemnătatea țovărășilor. Primind de ale mele cele spuse de înaintașul meu în ordinul citat, și apreciind pe deplin însemnătatea morală, economică și socială, ce o are mișcarea cooperativă, Te rog, d-le inspector să atragi din nou atențiunea învățătorilor, învățătoarelor și îngrijitoarelor azilelor de copii asupra lucrării altruiste a țovărășilor și să nizuiești ca aceia să îndemne poporul la formarea de țovărășii și totodată la răspândirea broșurilor date de Uniunea proprietarilor unguri.

Impărtășindu-ți că Uniunea proprietarilor unguri la cerere dă bucurosi informații ori și cui — declar că învățătorii, cari vor dovedi și pe această cale lucrare rodnică, totdeauna pot conta la recunoștința mea.

Despre rezultat să raportezi anual în luna Iulie, când o să-mi numești și învățătorii activi.

Pentru ministru de instrucțiune: Bologh, secretar de stat”.

„Țovărășia” din Orăștie publicând și ea acest circular îi face următorul comentariu:

Noi cari avem atâta dragoste pentru țovărășii, în alte împrejurări n'am putea decât să ne bucurăm de acest ordin ministerial. Dar știind că aici să urmăresc și scopuri politice, ne temem ca dascălii și preoții noștri să nu fie amăgiți și să se prindă la carul, ce slujește țovărășilor cu caracter unguresc și prin urmare, pentru noi dușmănos.

Dascălii noștri își împlinesc alături de preoții numai o sfântă datorință, când nizuiesc pentru înființarea de țovărășii. Dar aceste țovărășii să aibă suflet românesc, liber de ori-ce amestec străin, căci noi numai prin noi ne putem ridica și ajuta.

Dacă noi lăsăm dascălii noștri să tragă la car străin — nu ei, ci, noi purtăm vina.

Iată cuvântul pentru care ne socotim ajunși în fața unei noue primejdii și d'aceia acum de nou atragem luarea aminte a celor chemați ai noștri. În primul rând ne adresăm la consistoarele noastre și la Asociațiune să facă pașii trebuincioși, ca să avem și noi mijloace din visteria țării, cu care să acoperim cheltuielile propagandei cooperative — pentru poporul nostru.

Noi știm că atât Uniunea proprietarilor unguri, cât și toate centralele și țovărășiiile din jurul „Köz-telek”-ului primesc dela stat ajutoare bănești pentru propaganda cooperativă, dar nu știm să aibă ajutor vre-o publicație românească ori vre-un om care să ne știe limba și să ne cunoască nevoile. Dacă statul găsește cu cale să ajute mișcarea cooperativă — să ajute și lucrările nemaghiarilor.

Și ori vom găsi uși închise ori nu — noi suntem datori să judecăm lucrurile cum sunt și să pornim o acțiune mare, foarte mare pentru împrietinirea poporului nostru cu țovărășiiile românești.

Dacă nici acum nu ne găsim siliți să intrupăm pe toată linia ideia cooperativă — noi răspundem urmașilor noștri pentru nenorocirea ce le-am hărăzi ca Români”.

Credem și noi că circularul de mai sus al ministrului de culte trebuie să fie un nou îndem pentru cercurile noastre conducătoare, de a se interesa cât mai grabnic și mai cu dinadinsul de îndrumarea pe calea cea adevărată a mișcării noastre cooperative, care după publicarea circularului, probabil, va lua un avânt și mai mare în sinul poporului nostru.

Jurisdicțiune.

Atacarea hotărârilor adunării generale.

Hotărârea adunării generale nu poate fi atacată pe motiv, că este desavantajoasă pentru o parte a acționarilor.

(Curia reg. sub Nr. 156/911 dela 30 August 1911).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, la 2 Octomvrie 1911.

În piața internațională de bani, precum am semnalat și în raportul nostru ultim, se arată tot mai mult semnele îmbunătățirii. Capitalurile franceze și engleze, ce au stat un timp oarecare în rezervă se oferă iarăși în străinătate și deja una din băncile de emisiune, Banca Belgiei și-a redus etalonul oficial dela 5% la 4 $\frac{1}{2}$ %. Situația s'a ameliorat și în Londra, unde numărul este abundent; asemenea a trecut ultimo fără emoțiuni deosebite în Berlin, unde discontul privat s'a redus la 4 $\frac{3}{4}$ %.

În piața internă de bani cererile au fost și în săptămâna trecută foarte mari și au fost satisfăcute în cea mai mare parte a lor la banca de emisiune, băncile private observând și acum încă o rezervă la plasarea mijloacelor lor. În primele zile a l. c. se așteaptă însă o ușurare simțitoare a pieței de bani. Discontul privat a cotat de altcum eum urmează: cambii vieneze de prima bonitate 5%, cambii budapestane 5 $\frac{1}{8}$ %, — 5 $\frac{3}{4}$ %, iar cambii de portofoliu 6% și dela 6% în sus.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Recoltele României în 1911. Serviciul statisticeii generale de pe lângă ministerul de domenii al României publică datele oficiale asupra întinderii culturilor și cantității recoltelor în 1911.

Grâul a fost sămănat în acest an pe o întindere totală de 1,930.164 hectare, din care 938.827 h. a. de câtră marii proprietari și 946.337 h. a. de câtră micii agricultori. Producția totală a fost de 33,028 095 hectolitri; din cari 17,340.919 hect. producția marilor agricultori și 15,687.176 hect. producția micilor agricultori.

Anul trecut recolta generală a grâului a fost de 39,131.796 hectolitri, dar și întinderea a fost ceva mai mare și anume de 1,948.217 h. a.

Săcară s'a cultivat pe o întindere de 131.795 h. a. și a produs un total de 1,758.736 hectolitri. Micii agricultori au sămănat săcarea pe o întindere de abia 12.004 h. a., iar marii agricultori pe o întindere de 119.792 h. a.

Anul trecut recolta generală a săcării a fost cu un milion hectolitri mai mare.

Orzul și orzoaica s'a cultivat pe o întindere totală de 507.201 h. a. și a produs un total de 9,217.727 hectolitri.

Anul trecut recolta totală a orzului a fost de 10,345.932 hectolitri, pe o suprafață de 549.391 h. a.

Ovăsu' s'a cultivat pe o întindere de 401,415 h. a. și a produs un total de 9,240.629 hectolitri față de o întindere de 446.760 h. a. și 10,447.623 hectolitri rezultatul producției din anul trecut.

Rapița a dat o producție totală de 634.519 hectolitri pe o întindere de 62.856 h. a.

Anul trecut producția a fost de 1.386.891 hectolitri, iar întinderea cultivată de 696.076 h. a.

Înul s'a cultivat pe o întindere de 21.124 hectare și a produs 212.372 hectolitri, față de producția din anul trecut de 127.003 hectolitri pe o întindere de 13.402 h. a.

În ceea-ce privește porumbul putem anunța următoarele:

După cercetările făcute pe la marii proprietari și arăndași din țară (s'a primit și cercetat 3000 de răspunsuri) în cursul lunilor August și Septemvrie, servicii statisticeii generale al ministerului de domenii evaluează în mod provizoriu producțiunea porumbului la aproximativ 43 milioane hectolitri sau 32 jum. milioane chintale metrice.

Suprafața sămănată cu această cereală este de 2 085.167 hectare, iar producțiunea mijlocie la ha. se socotește la 20·7 Hl.

În regiunea șesurilor Dunărei, precum și în județele din șesurile Siretului și Prutului, recolta porumbului a fost mai bună decât în restul țării.

Producțiunea este mai slabă în Dobrogea și în județele din Carpații Moldovei.

Comparativ cu anii trecuți, recolta porumbului din 1911 se numără printre cele mai bogate. Dela 1906 încoace când s'a înregistrat cea mai mare producțiune de porumb și anume 46 milioane hectolitri, n'am mai avut o recoltă atât de bogată ca cea din 1911.

Din recolta totală a anului 1911 cantitatea ce se va putea exporta se poate socoti la 26—27 milioane hectolitri.

Din toate aceste date urmează, că recolta din anul acesta se poate număra printre recoltele excepțional de bune, cu o diferență mică în minus față de recolta din anul trecut, care se știe că a fost cea mai bogată din câte s'au înregistrat. Porumbul și inul însă fac excepție în plus anul acesta.

Trebue să ținem seamă însă și de faptul, că anul acesta întinderile de cultură au fost mai mici ca cele din anul trecut. Dacă aceste întinderi ar fi fost egale sau superioare de sigur că și recoltele ar fi fost mai mari.

CRONICA.

Să sprijinim literatura de specialitate!
Aflăm cu plăcere că institutul „Albina” pentru a sprijini literatura de specialitate a cumpărat pe seama funcționarilor și a bibliotecii institutului 50 exemplare din cea mai nouă broșură a d-lui prof. I. C. Panțu: „Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni”.*

Nu ne îndoim că și celelalte bănci ale noastre se vor grăbi a urmă exemplul primului nostru institut de bani și a sprijini tinera noastră literatură de specialitate prin cumpărarea unui număr corăspunător de astfel de broșuri folositoare și instructive.

* Apărută în Brașov la I. I. Ciureu, Prețul K 1-20.

Bancnote false à K 20. Din nou s'au descoperit în circulațiune bancnote false à K 20, cari au mai multe semne, după cari se pot distinge de bancnotele veritabile. Privite fără multă băgare de seamă, falsificatele par bancnote veritabile, numai puțin spălăcite. Cercetate însă mai cu amănuntul se constată, că colorarea falsificatelor diferă de aceea a bancnotelor veritabile și că față de colorarea lipsită de luciul a acestora, falsificatele au un luciul unsuros. În deosebi este de însemnat că hârtia falsificatelor este mai groasă și mai moale, decât a bancnotelor veritabile. Privirea capului ideal de pe bancnota falsă nu este așa de vioaie ca a celei veritabile, este mai mult tâmpită, înmărmurită. Nasul capului ideal la falsificat este mai lat și desenul nărilor este lipsit de liniile fine, cari se văd la locul corăspunsător al bancnotelor veritabile. Liniile desenului pajurei ungare sunt la falsificate mai fine, încât pajura apare mai albă, decât la bancnota veritabilă. Colorarea vântată a chipului este fără luciul la bancnota falsă, pe când la cea veritabilă este vântată, ce bate în colorare roșie vie. Pe latura germană a bancnotelor false partea din stângă și stângă de sus a cadrului, precum și partea de sus a capului reliefat sunt imprimate cu colorare galbuie-verde, pe când la cele veritabile cu colorare vineție-verde. Marginea din dreapta a laturei maghiare, precum și partea din dreapta a marginii de pe latura germană este la falsificate violetă-brunie, pe când la bancnota veritabilă este violetă vie.

*

O acțiune în contra fondărilor noue de bănci va iniția „Asociația regnicolară a institutelor de bani“, („Pénzintézetek országos szövetekezése“) solicitând în caz de nevoie și măsuri legislative. Este vorba să fie câștigate băncile mari din capitală pentru o acțiune comună în contra curentului nesănătos al fondărilor noue.

*

Mașină de spălat banii de hârtie. S'a constatat, pe baza cercetărilor făcute, că pe o bancnotă, care a fost un timp oarecare în circulație se află cel puțin 142,000 de baccili. Cercetări făcute în Statele-Ūnite au dat rezultatul, că pe bancnotele cele mai curate s'au aflat 14,000, iar pe cele mai murdare 586,000 de baccili. Americanul Churchill a inventat acum o mașină de spălat banii de hârtie, care este o corfă de metal și are trei lăcate. Bancnotele murdare se aruncă în corfă și aceasta se moaie într'o fluiditate preparată cu săpun și soda. Un mecanismu pune în mișcare corfa, iar aerul comprimat fluiditatea. În câteva clipe bancnotele sunt uscate. După aceea corfa se cufundă într'un bazin cu scrobeală, în care bancnotele își recapătă luciul și se întăresc. Bancnotele se așează apoi pe un aparat mobil de uscat și după uscare se trec prin două tavalugi, dintre cari ies curate, lucii și fără indoituri, întocmai ca bancnotele noue. Mai multe bănci din America sunt pe cale a-și procura mașina. Mai mult se interesează însă statul de ea, căci în America numărul bancnotelor de retras din circulație din cauza murdăriei este evaluat la 1 miliard 183 mil. și s'ar cruța anual 1 mil. dollari.

*

Retragerea din circulație a pieselor à fl 1 s'a început deja. S'au retras până acum din circulație piese à fl 1 argint în valoare de K 270 milioane. Ar fi de dorit ca cât mai curând piesele revocate să fie înlocuite cu monete à K 2.

*

Rectificare. În art. nostru „La chestiunea Filialei „Furnicii“ în Arpașul inf.“ apărut Nr. nostru trecut, la alinea a doua, șirul 5, să se cetească corect „dezertat“ în loc de desert; iar la pag. 428. alinea a patra, șirul 10 în loc de „Albinei“, să se cetească „Furnicii“.

Firme falite.

Furkas László, comerciant *Brad*, tribunalul *Deva*, anunțarea pretenziunilor și lichidarea la 21 Noembrie 1911.

Roth Iozsef comerciant *Brad* tribunalul *Deva*. Anunțarea pretenziunilor și lichidarea la 12 Decembrie 1911.

Firme insolvente.

Német István, comerciant de manufactură, *Arad*.
Lengyel Gyuláné, croitor *Brașov*.
Nussbaum Gustav, comerciant *Deva*.
Havas Béla, comerciant de mobile și manufactură, *Oradea mare*.
Gerő Manó, librar, *Timișara*.

BIBLIOGRAFIE.

A eșit de sub tipar:

Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov. O broșură de 70 de pagini, octav mare.

Cuprinsul este următorul: **Introducere. I. Societățile colective** cu exemple practice pentru explicații asupra împărțirii profitului. **II. Societățile în comandită. III. Societățile anonime sau pe acțiuni.** 1. Considerații generale. Inițierea societății și amănunte despre acțiuni. Inițierea de fonduri. Spese de fondare. Imprumutări. 2. **Contabilizarea** la inițierea societăților pe acțiuni. Contabilizarea pentru încasarea capitalului deodată și în rate. Încheierea anuală a registrelor, cu exemple. Distribuirea profitului și contabilizarea hotărârilor adunării generale. Împărțirea dividendelor, a tantiemelor și trecerea acestora în registre. Contabilizarea fondului de rezervă. Investițiunea fondului de rezervă și inițierea altor fonduri. Contabilizarea la o nouă emisiune de acțiuni al pari și peste pari. Emisiunea obligațiunilor cu prioritate și contabilizarea acestora. Emisiunea scrisurilor fonciare. **IV. Societățile comandite pe acțiuni.**

Se recomandă băncilor noastre, funcționarilor și tuturor cari au legături cu băncile, preoților și învățătorilor pentru a-și procura această broșură foloșitoare cu prețul de cor. 1-20, dela librăria I. I. Ciurcu, *Brașov*.

*

Commasația pe baza articolelor de lege VII și XXXIX din anul 1908. Pentru economi. Budapest. Imprimeria „Pallas“ 1912. Prețul K 1.

Sub titlul acesta a apărut în românește o broșură de 101 pag. format octav, conținând informații și îndrumări asupra comasației. Este ediția românească a unei publicații a ministrului de agricultură și conține următoarele: 1. Commasația în general și foloșele ei. 2. Cum se petiționează (cum se cere) commasația. 3. Decisiunea (hotărârea) ministerială. 4. Admisibilitatea (putința de a îngădui) commasației. 5. Lucrările prealabile (pregătitoare). 6. Alegerea geometrilor. 7. Ce

trebuie să se aibă în vedere sub durata lucrărilor prealabile, mai cu seamă proprietarii. 8. Clasificația și estimația (prețuirea) 9. Legalizarea lucrărilor de consemnarea schimbărilor în posesiune. 10. Procedura meritorică. 11. Darea în posesiune. (Introducerea). 12. Cheltuielile comasării. 13. Remedii de drept.

Cartea ar fi să fie pentru popor, limbajul întrebuit de traducător însă este puțin popular, ba în unele deadreptul de neînțeles din partea poporului. Asemenea lasă de dorit ortografia, precum se vede și din titlul publicației.

Sumar.

Magyar bank és kereskedelmi r. t. — Supraveghiarea și controlul societăților pe acții. — Profit și Perdere, sau Perdere și Profit. — Chestiunea controlului obligate la bănci. — Inristicțiunea. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiuni agricole. — *Cronică*: Să sprijinim literatura, Bancnote false à K 20, O acțiune în contra fondărilor noue de bănci, Mașina de spălat banii de hârtie, Retragerea din circulație a pieselor à fl 1, Rectificare. — Firme falite — Firme insolvente. — *Bibliografie*: Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societăți pe acțiuni, Comasația.

Dela biroul central al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român.”

Nr. 1687—1911.

Cătră domnii directori ai despărțămintelor „Asociațiunii”.

Vă aducem la cunoștință, că dl *Aurel Cosciuc*, a fost angajat din nou ca *conferențiar agronomic al „Asociațiunii”*, având chemarea a veni în ajutorul poporului nostru în cele economice, prin ținerea de prelegeri și demonstrațiuni practice, prin aranjarea de cursuri din toate ramurile economiei și anume: din cultura pământului, a plantelor agricole, a fânătelor și pășunilor, prăsirea animalelor de casă (vite, cai, oi, porci), cultura viilor, pomilor și a legumilor. Conferențiarul agronomic va stă în ajutorul economilor noștri la procurarea de semințe, de unelte și mașini agricole, de animale de prăsilă și altele, și va da îndrumări la toate întrebările, ce i-se vor pune, ținând seamă totdeauna de lipsurile țăranilor noștri. Deasemenea se va îngriji, ca în despărțămintele, în care va ține prelegeri, să se întocmească și diferite expoziții și anume: de vite, produse agricole, mașini și altele. Mai departe conferențiarul va stăru și va stă în ajutorul poporului nostru și la înființarea de tot felul de însoțiri agricole, la înființare de bănci populare, lăptării și alte însoțiri cu caracter economic.

Ca acest organ al „Asociațiunii” să-și poată îndeplini chemarea sa, rugăm cu toată stăruința pe d-nii directori ai despărțămintelor, să binevoiască a se pune în legătură directă cu dânsul, arătându-i trebuințele cele mai neapărate ale economilor noștri din comunele ținătoare de respectivele despărțăminte și invitându-l cât mai des, să meargă în mijlocul poporului, ca să-i dea sfaturi și îndrumările de lipsă.

Trimiterea conferențiarului se va face în ordine, în care vor intra cererile, ținându-se seamă — întrucât va fi cu putință — și de dorințele speciale ale despărțămintelor.

Cheltuielile de drum ale conferențiarului le vor acoperi despărțămintele din mijloacele, ce le au la dispoziție, iară diurnele le va acoperi Comitetul central.

Pentru „Comitetul central, biroul „Asociațiunii”:
Sibiiu, 11/24 Octomvrie 1911.

Andrieu Bârseanu,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

„POPORUL”, institut de credit și economii. societate pe acții în Lugos.

CONVOCARE.

P. 1.

Fînd terminul de semnare la a III-a emisiune de acții expirat, domnii acționari ai institutului de credit și economii „Poporul” societate pe acții în Lugos, pe baza §§. 6, 19, 21, 30 și 34 din statutele institutului se invită la

adunarea generală extraordinară,

care se va ține în 17 Noemvrie 1911 st. n. la 3 oare p. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deznegarea unui notar și alor 3 verificatori pentru protocolul adunării generale.
2. Ratificarea definitivă a înmulțirii capitalului.
3. Modificarea de lipsă a statutelor în urma înmulțirii capitalului social și
4. Eventuale propuneri.

N. B. Domnii acționari, cari doresc a lua parte la aceasta adunare generală extraordinară sunt conform § 24 din statute rugați să-și depună acțiunile sau titlurile provizorii până în 15 Noemvrie 1911 la cassa institutului.

Lugos, 20 Octomvrie 1911.

(1—1)

Direcțiunea.

„CORVINEANA”, institut de credit și economii în Hunedoara.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și de economii „Corvineana” societate pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad) publică concurs pentru ocuparea postului:

- a) de contabil,
- b) de practicant,

cu termin de 15 Noemvrie st. n. 1911.

Recurenții la postul de contabil, au să dovedească că au praxă de bancă și că sunt în stare a conduce independent afacerile de contabilitate. Beneficiile se statoresc:

a) la contabil K 2000 salar anual, K 400 bani de curtir și tantiema statutară.

b) la practicant K 1200 salar anual.

Instituirea se face deocamdată provizor pe un an, după un an de probă aleșii — dacă vor corăspunde, vor fi difinitivați și vor intra și la fondul de penziune. Posturile sunt a se ocupa îndată după alegere.

Hunedoara, la 24 Octomvrie 1911.

(1—1)

Direcțiunea.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 31 Octomvrie 1911.

1/0	V A L O R I	Viena	Bpesta
		vinde	vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur, ... scut. de dare	111 —	111-20
4	" " Cor. . . . . " " "	90-95	91-10
3 1/2	" " " " " " " " " " " "	79-10	79-50
4	Impr. cu premii à 100 fl. . . . . " " "	443 —	438 —
3	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	314 —	316 —
4	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	75-75	76 —
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone " " "	100-15	100 —
4	" rurale ungare " " "	92 —	92-75
4	" " croato-slav. . . . . " " "	93-50	93-50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor, Mai-Nov., sc. de dare	91-85	92 —
4-2	" " " " Ian.-Iulie " " "	91-70	92 —
4-2	" " " " în hârtie, Febr.-Aug. " " "	95 —	95 —
4	" " " " argint April-Oct. " " "	94-10	95 —
4	Losuri din 1860 à fl. 500 —	1640 —	1630 —
4	" " " " 1860 à fl. 100 —	445-80	444 —
4	" " " " 1864 à fl. 100 —	614 —	614 —
4 1/2	Renta austr. aur., scut. de dare	115-55	115-75
4	" " Cor. " " " " " " " "	91-70	91-85
4	" " de invest. " " " " " " " "	80-60	— —
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	91 —	91-60
5	" " " " Viena " " " " " " " "	101-25	— —
—	" " bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	121-50	— —
—	Imprumut Temeș-Bega din 1897	92-15	94 —
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Inst. de Cred. fonc. austr.	93-65	— —
4 1/2	Banca austro-ungară 50 ani în florini	97-70	98-70
4	" " " " 50 ani în coroane	98-10	98-10
4 1/2	Banca comerț. ung. Pesta în fl.	99-75	99-75
4	" " " " " " în cor.	92-50	92-75
4	Obl. com. "banca ung. Pesta cu 10% premie	101-80	103-50
4	repl. 60 ani	92-25	92-50
—	Scris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	93 —	93-50
1	Obl. com. " " " " " " în cor.	92-25	92-75
4 1/2	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	— —	119-50
4	Scris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	93-20	93-90
—	Banca ipotecară ungară în cor.	99-50	99-50
5	" " " " " " " " " " " " " "	92-50	92-50
4 1/2	Obl. cu premii Banca ung. hip. à K 100	— —	123 —
4 1/2	"Albina", Sibiu	— —	101 —
4	" " " " " " " " " " " " " "	— —	99 —
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu, ...	101-25	101 —
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " "	92-50	92-50
4	" " " " " " " " " " " " " "	99-75	100 —
4	Inst. de credit fonciar Sibiu, ...	99-75	100 —
—	" " " " " " " " " " " " " "	92-50	92-50
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	304-50	— —
3	1880 à fl. 100	— —	— —
4	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	279 —	— —
2	1889 à fl. 100	260 —	254 —
5	Impr. cu premii Banca ung. ipot	129-75	122 —
—	" " " " sârbesc à frs 100 —	329 —	— —
—	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	39-50	39-50
—	Basilica—Budapesta à fl. 5 —	512 —	512 —
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100 —	77-90	76-20
—	Crucea roșie austriacă, à fl. 10 —	53 —	51-50
—	" " " " ungară, à fl. 5 —	516 —	515 —
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100 —	— —	13-75
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5 —	— —	20 —
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4 —	— —	— —
F. Valute.			
—	Galbini imper. pr. bucată	11-44	11-47
—	20 franci aur	19-26	19-25
—	20 marce aur	23-59	23-59
—	Sovereigns pr bucată	24-16	— —
—	Ruble hârtie per bucată	2-55 3/4	2-55 3/4
—	100 Marce hârtie	117-95	117-95
—	100 franci hârtie	— —	96-07
—	100 lire hârtie	95-15	95-15
—	100 lei hârtie	— —	95-80

„LUNCANA“, institut financiar, societate pe acții
în Marghita.

PROVOCARE.

On. proprietari ai coalelor provizorii de sub numerii înșirați mai jos (în paranteze nr. acțiunilor) sunt provocați prin aceasta a-și achita restanțele din valoarea acțiunilor optate la institutul nostru cât mai în grabă, căci în caz contrar își vor pierde sumele plătite dejă, conform §-lui 95 din statute.

Nr. 51 (137—141), 82 (247—248), 95 (331—340), 101 (357—358), 116 (426—435), 136 (562), 171 (679—680), 173 (683—687), 181 (890—891), 219 (808—809), 228 (880—888) și 239 (1191—1195).

Direcțiunea.

(3—3)

Drepturile, datorințele și răspunderea

membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și răspunderea

comitetului de supraveghiere

de

Alfred Kormos.

directorul revistei „Magyar Pénzügy“

traduceri autorizate de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Se pot comanda la traducător în Sibiu sau la Bibliotecă arhiepiscopială din Sibiu, cea dintâi cu prețul de K 3.—, iar cea din urmă cu prețul de K 1.50.

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

prof. de științe comere.

Se poate comanda dela administrația »Revistei Economice«, cu prețul de 1 coronă.